

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003912

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-07-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Куліков Олександр Петрович

2. Oleksandr P. Kulikov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 192

Назва наукової спеціальності: Будівництво та цивільна інженерія

Галузь / галузі знань: архітектура та будівництво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Будівництво та цивільна інженерія

Дата захисту: 10-08-2026

Спеціальність за освітою: Інженер-будівельник

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 0000000000

Місцезнаходження: 00000, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15089

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітряних сил, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітряних сил, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 67.11.03, 67.25.23

Тема дисертації:

1. Принципи і методи післявоєнного відновлення історичного середовища міста (на прикладі міста Одеси)
2. Principles and methods of post-war restoration of the historical environment of the city (using the example of the city of Odesa)

Реферат/анотація:

1. У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, яка пов'язана із наслідками пошкоджень та руйнувань об'єктів нерухомої культурної спадщини міста Одеси, яке у 2023 році було включено у перелік пам'яток всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО і у зв'язку з чим представляє надзвичайну цінність для України та світу. Визначено історичне середовище міста Одеси об'єктом дослідження. Предметом дослідження є містобудівні, інженерні, пам'яткоохоронні, організаційні та інші рішення і підходи, спрямовані на збереження та відновлення історичного середовища міста Одеси та його історичної забудови. В цій частині роботи також сформульовано мету та завдання дослідження, проаналізовано літературні джерела, окреслено наукову новизну, а також наведено відомості про апробацію результатів дисертації в наукових публікаціях і на фахових наукових конференціях. У першому розділі узагальнено теоретико-методологічні

засади заходів щодо збереження історичного міського середовища, у тому числі досліджено семантичні рамки поняття історичного міського середовища у його зв'язку з іншою термінологією, яка використовується у містобудівній сфері та сфері збереження культурної спадщини. Розглянуто еволюцію поняття "історичне середовище" та його взаємодію з концепцією історичного міського ландшафту в контексті сучасних міжнародних підходів, проаналізовано ключові принципи та хартії ЮНЕСКО й ІКОМОС. У другому розділі досліджено етапи формування планувальної структури історичного центру Одеси, фактори, які зумовили особливості існуючої планувальної схеми вулиць міста та його історичної забудови. Підкреслено схожість ректангулярної мережі вулиць Одеси з гіподамовими планувальними схемами грецьких та римських стародавніх міст. Проаналізовано планувальну структуру міста та панорамно-ландшафтні зв'язки як чинники збереження просторової цілісності історичного середовища. У третьому розділі здійснено системний аналіз впливу російської збройної агресії на історичне середовище міста Одеси, проаналізовано обсяги пошкоджень, завданих історичній культурній спадщині міста, у тому числі пам'яткам історії, архітектури та містобудування національного та місцевого значення. Відмічено, що в межах м. Одеси було пошкоджено 176 об'єктів культурної спадщини. Із 42 пам'яток національного значення, зареєстрованих в м. Одесі, пошкоджено 22 будівлі, які безпосередньо розташовані в межах території об'єкта всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО. У четвертому розділі узагальнено та систематизовано сучасні методи обстеження, оцінки та первинного реагування на пошкодження об'єктів нерухомої культурної спадщини в умовах збройного конфлікту та післявоєнного відновлення. Ефективне поєднання методів технічного обстеження (лазерного сканування, фотограмметрії, геофізичних і неруйнівних методів) дозволяє одночасно точно встановлювати фактичний стан об'єктів та виявляти приховані дефекти, деформації та втрати автентичної матеріальної субстанції історичної забудови. Інтеграція даних технічного обстеження у цифрові аналітичні середовища (BIM, GIS) формує системність досліджень та створює передумови для довгострокового моніторингу. У п'ятому розділі розглянуто організаційно-управлінські механізми післявоєнного відновлення історичного середовища, сформульовано принципи сталого та автентичного відновлення.

2. The introduction substantiates the relevance of the chosen research topic, which is linked to the consequences of damage and destruction to immovable cultural heritage sites in the city of Odesa, which was included in the UNESCO World Heritage List in 2023 and, as such, represents extraordinary value for Ukraine and the world. The historical environment of the city of Odesa is determined as the object of research. The subject of the research is urban planning, engineering, monument protection, organizational and other solutions and approaches aimed at preserving and restoring the historical environment of the city of Odesa and its historical buildings. This part of the work also formulates the goal and objectives of the research, analyzes literary sources, outlines scientific novelty, and provides information on the approval of the results of the dissertation in scientific publications and at professional scientific conferences. The first chapter summarizes the theoretical and methodological foundations of measures aimed at preserving the historic urban environment, including an examination of the semantic framework of the concept of the historic urban environment in relation to other terminology used in the fields of urban planning and cultural heritage preservation. The evolution of the concept of "historic environment" and its interaction with the concept of the historic urban landscape in the context of contemporary international approaches are examined, and the key principles and charters of UNESCO and ICOMOS are analyzed. The second chapter examines the stages in the development of the urban layout of Odesa's historic center, as well as the factors that shaped the distinctive features of the city's existing street grid and its historic built environment. It highlights the similarities between Odesa's rectangular street grid and the grid-based urban layouts of ancient Greek and Roman cities. The city's planning structure and panoramic-landscape connections are analyzed as factors in preserving the spatial integrity of the historic environment. The third section provides a systematic analysis of the impact of Russian armed aggression on the historical environment of Odesa, analyzes the extent of damage caused to the historical cultural heritage of the city, including monuments of history, architecture and urban planning of national and local importance. It was noted that 176 cultural heritage sites were damaged within the city of Odesa. Of the 42 monuments of national importance registered in the city of Odesa, 22 buildings were damaged, which are directly located within the territory of a UNESCO World Heritage Site. The fourth section

summarizes and systematizes modern methods of survey, assessment and initial response to damage to immovable cultural heritage sites in conditions of armed conflict and post-war reconstruction. An effective combination of technical survey methods (laser scanning, photogrammetry, geophysical and non-destructive methods) allows simultaneously to accurately establish the actual condition of the sites and detect hidden defects, deformations and losses of the authentic material substance of historical buildings. Integration of technical survey data into digital analytical environments (BIM, GIS) forms the systematization of research and creates the prerequisites for long-term monitoring. The fifth section considers the organizational and management mechanisms of the post-war restoration of the historical environment, formulates the principles of sustainable and authentic restoration.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Oleksandr KULIKOV, Tomasz Krotowski. Regeneration problems of the Odesa historical environment in the conditions of post-war reconstruction. International journal of conservation science Volume 16, Issue 2, 2025: 1139-1154 DOI: 10. 36868/IJCS.2025.02.25 ISSN: 2067-533X
- 1. Куліков О.П. Деякі питання збереження об'єктів всесвітньої культурної спадщини у військовий час на прикладі історичного центру Одеси. – Містобудування та територіальне планування, (89), с. 388–403. DOI: 10.32347/2076-815X.2025.89.388-403 УДК: 711 С.388 – 403
- 2. Куліков О.П. Аналіз історичних витоків міста Одеса та його містобудівної концепції – Просторовий розвиток: Науковий збірник / Головн. ред. О. Шкуратов. – К., КНУБА, 2025. – Вип. 14. – 502 с. DOI: 10.32347/2786-7269.2025.14.133-147 УДК: 711 С.133 – 147
- 3. Куліков О.П. Метод оцінки пріоритетності відновлення пошкоджених пам'яток архітектури на прикладі міста Одеса – Містобудування та територіальне планування: Наук.-техн. збірник / Головн. ред. М.М. Дьомін. – К., КНУБА, 2026. – Вип. 91. – 674 с., DOI 91: <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2026.91> УДК: 711.11
- 1. Oleksandr KULIKOV. Regeneration problems of the Odesa historical environment in the conditions of post-war reconstruction. Euroinvent International Conference on Innovative Research June 8-9, 2025. P.141
- 2. Куліков О.П. Інституційні інструменти відновлення пошкоджених війною пам'яток архітектури як частини культурної спадщини України. Міжнародний науково-технічний форум “Архітектура, будівництво, дизайн: виробництво, інформатизація, менеджмент” 24-25 листопада 2025 р. КНУБА

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Дьомін Микола Міфодійович
- Микола М. Дьомін

Кваліфікація: д. арх., професор, 18.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6758-3851

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітряних сил, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Завальний Олександр В'ячеславович
- Oleksandr V. Zavalnyi

Кваліфікація: к.т.н., доцент, 05.23.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6191-2893

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Код за ЄДРПОУ: 02071151

Місцезнаходження: вул. Черноглазівська, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Голик Йолана Миколаївн
- Jolana M. Golyk

Кваліфікація: к. т. н., доц., 05.23.20

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5135-0711

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сингаївська Олександра Іванівна

2. Oleksandra Synhayivska

Кваліфікація: д. т. н., професор, 05.23.20

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0003-5894-4637

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?user=jTGgzscAAAAJ&hl=uk&oi=sra>

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітряних сил, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мамедов Алірза Махмуд

2. Alirza M. Mamedov

Кваліфікація: к. т. н., професор, 05.23.20

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4703-2694

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітряних сил, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Яценко Віктор Олександрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Яценко Віктор Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кочерга Олена Миколаївна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна